

Versiune anonimată

Traducere

C-529/22 – 1

Cauza C-529/22

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

9 august 2022

Instanța de trimitere:

Landgericht Frankfurt am Main (Germania)

Data deciziei de trimitere:

7 iulie 2022

Apelant-reclamant:

PA

Intimată-pârâtă:

trendtours Touristik GmbH

[omissis]

Landgericht Frankfurt am Main

Frankfurt am Main, 7 iulie 2022

[omissis]

Ordonanță

În litigiul

PA, [omissis] 60598 Frankfurt am Main,

apelant-reclamant

[omissis]

împotriva

RO

trendtours Touristik GmbH [*omissis*] 65830 Kriftel,

intimată-pârâtă

[*omissis*]

Camera a 24-a civilă a Landgericht Frankfurt am Main [Tribunalul Regional din Frankfurt am Main] [*omissis*] a hotărât la 7 iulie 2022:

I. Adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene, în temeiul articolului 267 al doilea paragraf din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene [*omissis*], în cadrul unei proceduri preliminare, următoarele întrebări privind interpretarea dreptului Uniunii:

- 1) **Articolul 12 alineatul (2) din Directiva (UE) 2015/2302 din 25 noiembrie 2015 privind pachetele de servicii de călătorie și serviciile de călătorie asociate, de modificare a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 și a Directivei 2011/83/UE și de abrogare a Directivei 90/314/CEE (denumită în continuare „Directiva privind pachetele de servicii de călătorie”) trebuie interpretat în sensul că această dispoziție prevede un alt drept de reziliere, pe lângă cel de la articolul 12 alineatul (1) din această directivă, ale cărui consecințe juridice se aplică numai în cazul în care, în declarația sa de reziliere, călătorul invocă circumstanțe inevitabile și extraordinare care se produc la locul de destinație sau în vecinătatea imediată a acestuia și care afectează în mod semnificativ executarea pachetului sau transportul pasagerilor la destinație?**
- 2) **Articolul 12 alineatul (2) din Directiva privind pachetele de servicii de călătorie trebuie interpretat în sensul că obligația de plată a unui comision de reziliere nu încetează să se aplice atunci când călătorul nu menționează niciun motiv cu ocazia rezilierii și își justifică rezilierea numai ulterior, invocând, la momentul rezilierii, în cadrul unei previziuni, sau la momentul călătoriei circumstanțe inevitabile și extraordinare care se produc la locul de destinație sau în vecinătatea imediată a acestuia și care afectează în mod semnificativ executarea pachetului sau transportul pasagerilor la destinație?**

II. Suspendă cauza.

Motive:

I.

Litigiul se bazează pe următoarea situație de fapt:

La 19 martie 2019, reclamantul a rezervat, prin intermediul pârâtei, un organizator, pentru el și pentru soția sa, un pachet denumit „Israel & Iordania” pentru perioada cuprinsă între 26 aprilie 2020 și 7 mai 2020, la prețul de 2 908 euro. Pe baza unei facturi de avans emise de pârâtă, reclamantul a plătit 325 de euro.

La 6 ianuarie 2020, cu 16 săptămâni înainte de călătoria planificată, acesta a declarat rezilierea contractului după cum urmează:

„Stimată doamnă/Stimate domn,

În ceea ce privește [omissis] [rezervarea], vă informez prin prezenta că dorim să reziliem pachetul.

Vă rugăm să îmi confirmați rezilierea și că costurile de reziliere nu depășesc 20 % din prețul călătoriei. [...]”.

La 8 ianuarie 2020, pârâta a emis reclamantului o „factură de anulare”, a perceput 25 % din prețul călătoriei ca „sumă forfetară de reziliere”, în cuantum total 727 de euro, în conformitate cu condițiile sale de călătorie incluse în contract, și a reținut avansul plătit. La 13 ianuarie 2020, reclamantul a plătit pârâtei, fără rezerve, restul de 402 euro.

Pârâta a anulat călătoria ca urmare a pandemiei de coronavirus. Prin scrisoarea din 5 noiembrie 2020, reclamantul a solicitat pârâtei, fără succes, într-o primă etapă, el însuși, iar ulterior prin avocat, la 2 decembrie 2020, rambursarea sumei achitate de 727 de euro și, de această dată, și-a întemeiat rezilierea pe răspândirea pandemiei de coronavirus și pe neexecutarea pachetului.

Reclamantul a considerat că nu ar fi intervenit un comision de reziliere în favoarea pârâtei, acesta fiind exclus ca urmare a anulării pachetului de către pârâtă. În opinia reclamantului, Directiva privind pachetele de servicii de călătorie nu ar exclude justificarea unei rezilieri inițial nemotivate.

Prin hotărârea din 16 septembrie 2021, Amtsgericht Frankfurt am Main [Tribunalul Districtual din Frankfurt am Main] a respins acțiunea. În conformitate cu articolul 651h alineatul (1) a treia teză din BGB [Bürgerliches Gesetzbuch (Codul civil)] coroborat cu condițiile sale comerciale generale, pârâta ar avea dreptul la un comision de reziliere adecvat în valoare de 727 de euro. Dispozițiile privind stabilirea sumei forfetare a despăgubirii pentru reziliere ar fi valabile. Reclamantul, căruia îi revine obligația de motivare a acestui aspect și sarcina probei, nu ar fi demonstrat existența unui prejudiciu concret mai puțin important. Dreptul la despăgubire nu ar fi exclus nici în conformitate cu articolul 651h alineatul (3) din BGB. În plus, s-ar părea că reclamantul ar fi reziliat contractul

independent de pandemia de coronavirus și s-ar fi folosit de aceasta numai ulterior, pentru a justifica un drept la rambursare.

Reclamantul a formulat apel împotriva hotărârii în termen și își menține pretențiile referitoare la rambursarea sumelor achitate pârâtei.

Pârâta susține că hotărârea Amtsgericht este corectă. Articolul 651h alineatul (3) din BGB nu ar fi în niciun caz aplicabil reclamantului, întrucât acesta nu ar fi invocat motive în sensul acestei dispoziții.

II.

Temeinicia apelului formulat de reclamant depinde, în mod determinant, de interpretarea articolului 12 alineatul (2) din Directiva privind pachetele de servicii de călătorie, de aspectul dacă această dispoziție prevede, pe lângă articolul 12 alineatul (1) din Directiva privind pachetele de servicii de călătorie, un alt motiv de reziliere și dacă rezilierea este exclusă atunci când călătorul nu a indicat niciun motiv de reziliere organizatorului în declarația sa de reziliere.

Potrivit dispozițiilor germane referitoare la contractul privind pachetul de servicii de călătorie, care transpun articolul 12 din Directiva privind pachetele de servicii de călătorie, călătorul poate rezilia contractul privind pachetul de servicii de călătorie în orice moment înainte de începerea călătoriei, în conformitate cu articolul 651h alineatul (1) din BGB. Legea națională nu prevede indicarea unui motiv de reziliere. În conformitate cu articolul 651h alineatul (1) a doua teză din BGB, consecința juridică a rezilierii efectuate de călător constă în faptul că organizatorul pierde dreptul la prețul călătoriei. În conformitate cu articolul 651h alineatul (1) a treia teză din BGB, organizatorul poate solicita o despăgubire adecvată pe care o poate stabili, de asemenea, ca sumă forfetară în cadrul condițiilor comerciale generale potrivit articolului 651h alineatul (2) din BGB. Cu toate acestea, în conformitate cu articolul 651h alineatul (3) prima teză din BGB, organizatorul nu poate solicita o despăgubire pentru reziliere în cazul în care la locul de destinație sau în vecinătatea imediată a acestuia se produc circumstanțe inevitabile și extraordinare care afectează în mod semnificativ executarea pachetului [...].

Astfel de circumstanțe inevitabile și extraordinare la locul de destinație, care afectează în mod semnificativ călătoria, au fost prezente în speță, întrucât pachetul nu a putut fi executat ca urmare a pandemiei de coronavirus, care constituie o circumstanță inevitabilă și extraordinară.

Potrivit modului de redactare a dispozițiilor germane prevăzute la articolul 651h alineatele (1) și (3) din BGB, pârâta nu poate solicita o despăgubire pentru reziliere, întrucât textul articolului 651h alineatul (3) din BGB se referă la circumstanțele de fapt existente la momentul călătoriei convenite. Opinia exprimată în jurisprudența instanțelor germane și în doctrina referitoare la legislația în materie de călătorii potrivit căreia problema unei circumstanțe inevitabile și extraordinare ar depinde de o previziune la momentul declarării

rezilierii pe baza unei aprecieri ex ante (a se vedea, printre altele, hotărârea OLG Hamm [Tribunalul Regional Superior din Hamm] din 30 august 2021 – 22 U 33/21 = BeckRS 2021, 24178; hotărârea AG Düsseldorf [Tribunalul Districtual din Düsseldorf] din 8 februarie 2021 – 37 C 471/20 = NJW-RR 2021, 930; hotărârea AG Frankfurt [Tribunalul Districtual din Frankfurt] din 11 august 2020 – 32 C 2136/20 –, juris, punctul 38; hotărârea AG München [Tribunalul Districtual din München] din 27 octombrie 2020 – 159 C 13380/20 –, juris, punctul 19; hotărârea LG Kassel [Tribunalul Regional din Kassel] din 2 noiembrie 2021 – 5 O 459/21 –, punctul 35, juris; [omissis]) nu își găsește niciun temei în textul legii germane. Problema dacă modul de redactare a articolului 651h alineatul (3) din BGB corespunde dispoziției prevăzute la articolul 12 alineatul (2) din Directiva privind pachetele de servicii de călătorie sau dacă acesta trebuie interpretat în conformitate cu directiva a făcut obiectul unor cereri de decizie preliminară adresate Curții, printre altele, în cauzele C-776/21 și C-193/22 [a se vedea de asemenea ordonanța OGH Österreich [Curtea Supremă din Austria] din 25 ianuarie 2022 [omissis] (cauza C-193/22)].

În plus, nu este cert dacă călătorul – în speță, reclamantul – nu poate invoca articolul 651h alineatul (3) prima teză din BGB, deoarece nu a indicat niciun motiv în declarația sa de reziliere și și-a justificat rezilierea numai ulterior, prin restricțiile impuse de pandemia de coronavirus în Israel și în Iordania.

Potrivit modului de redactare a articolului 651h alineatul (1) din BGB, indicarea unui motiv de reziliere în cadrul declarației de reziliere nu este necesară, întrucât nu este necesar niciun motiv de reziliere pentru a da naștere dreptului la rambursarea prețului călătoriei. Articolul 651h alineatul (3) din BGB nu prevede un drept de reziliere autonom. Dimpotrivă, norma este concepută de legiuitorul național ca un motiv de opoziție al călătorului față de comisionul de reziliere datorat, în principiu, atunci când există circumstanțe inevitabile și extraordinare la locul de destinație sau în vecinătatea imediată a acestuia și care afectează în mod semnificativ executarea pachetului.

În consecință, se ridică problema dacă articolul 12 alineatul (2) din Directiva privind pachetele de servicii de călătorie prevede un drept de reziliere autonom pe care călătorul trebuie de asemenea să îl invoce la momentul rezilierii sale, distinct față de rezilierea prevăzută la articolul 12 alineatul (1) din Directiva privind pachetele de servicii de călătorie, pentru a exclude un comision de reziliere în favoarea organizatorului.

Pornind de la modul de redactare a articolului 12 alineatul (2) din Directiva privind pachetele de servicii de călătorie, acesta prevede un drept de reziliere distinct în raport cu articolul 12 alineatul (1) din Directiva privind pachetele de servicii de călătorie. În opinia instanței de trimitere, acest lucru este stabilit prin utilizarea noțiunilor „călătorul are dreptul [...] în cazul [...]”. Este formulată o condiție pentru reziliere, fiind prevăzut astfel un motiv de reziliere.

Din punct de vedere sistematic, articolul 12 alineatul (1) din Directiva privind pachetele de servicii de călătorie nu conține o astfel de restricție, în timp ce articolul 12 alineatul (3) din Directiva privind pachetele de servicii de călătorie conține o asemenea restricție pentru organizator. Potrivit acestei dispoziții, organizatorul poate rezilia contractul privind pachetul de servicii de călătorie în cazul în care numărul minim de participanți nu este atins [litera (a)] sau dacă organizatorul nu poate executa pachetul din cauza unor circumstanțe inevitabile și extraordinare [litera (b)]. În opinia instanței de trimitere, faptul că alineatele (1) și (2) ale articolului 12 prevăd două drepturi de reziliere diferite și între care trebuie să se facă distincție rezultă și din faptul că articolul 12 alineatul (2) din Directiva privind pachetele de servicii de călătorie are vocația de a se aplica „în pofida alineatului (1)”, cu alte cuvinte în plus față de alineatul (1).

Considerentul (31) al Directivei privind pachetele de servicii de călătorie confirmă de asemenea opinia juridică a instanței de trimitere potrivit înțelegerii sale. Și în acest caz se menționează distincția dintre un drept de reziliere în orice moment și, așadar, necondiționat, în schimbul plății unui comision de reziliere (prima teză) și o reziliere fără obligația de a plăti un comision de reziliere, prevăzută la a doua teză. Directiva privind pachetele de servicii de călătorie, la fel ca legiuitorul național, pornește astfel de la principiul apariției unui comision de reziliere și, potrivit economiei directivei, permite excluderea acestuia numai în cazul particular al existenței unor circumstanțe extraordinare și al unei afectări semnificative a călătoriei sau a transportului.

În opinia instanței de trimitere, din această economie și din existența unui motiv de reziliere rezultă că, în cadrul rezilierii, călătorul trebuie să invoce dreptul prevăzut la articolul 12 alineatul (2) din Directiva privind pachetele de servicii de călătorie în cazul în care nu dorește să cauzeze apariția comisionului de reziliere prevăzut la articolul 12 alineatul (1) a doua teză din Directiva privind pachetele de servicii de călătorie. Această cerință privind declarația călătorului ar putea fi dedusă din nou din faptul că reglementarea este legată tocmai de circumstanța extraordinară și de afectarea semnificativă a executării pachetului. Formularea articolului 12 alineatul (2) din Directiva privind pachetele de servicii de călătorie sugerează că consecința juridică a absenței comisionului de reziliere intervine numai în cazul în care călătorul, care dispune de o alegere corespunzătoare între cele două drepturi de reziliere, se prevalează de acestea. De asemenea, securitatea juridică a celor două părți contractante ar putea impune călătorului să decidă concret (indicând totodată acest lucru) pe care dintre cele două drepturi de reziliere îl alege.

Având în vedere Directiva (UE) 2015/2302 însăși, împotriva unei cerințe de justificare care decurge din această directivă ar putea pleda, la rândul său, faptul că o astfel de cerință nu este prevăzută în mod specific și că, în general, călătorul, care nu dispune de cunoștințe juridice, nu cunoaște, prin urmare, acest lucru. Articolul 12 alineatul (2) prima teză din Directiva (UE) 2015/2302 se limitează să prevadă un drept de reziliere în favoarea călătorului, iar nu că acesta trebuie să îl

și justifice. În plus, din aceste dispoziții nu reiese că instanța națională trebuie să efectueze calificarea din punct de vedere obiectiv.

În consecință, în cazul în care călătorul nu invocă circumstanțele extraordinare, acesta ar fi obligat să plătească un comision de reziliere. Această din urmă interpretare ar avea drept consecință, în prezentul litigiu, imposibilitatea călătorului de a invoca articolul 12 alineatul (2) din Directiva privind pachetele de servicii de călătorie [și, respectiv, articolul 651h alineatul (3) din BGB] și obligația acestuia de a plăti organizatorului un comision de reziliere. În acest caz, articolul 651h alineatul (3) din BGB ar trebui interpretat în conformitate cu directiva (articolul 4 din Directiva privind pachetele de servicii de călătorie).

Această întrebare preliminară a fost adresată deja Curții [omissis] prin ordonanța din 9 iunie 2022. [omissis] [cauza C-511/22]

În cazul în care Curtea ar reține o obligație de justificare a călătorului față de organizator în cadrul rezilierii sale, instanța de trimitere ridică întrebarea subsecventă și, prin urmare, a doua întrebare preliminară, cu privire la aspectul dacă, din punct de vedere temporal, invocarea motivului rezilierii trebuie să intervină direct în declarația de reziliere sau călătorul poate invoca ulterior circumstanțe extraordinare existente în mod obiectiv în sensul articolului 12 alineatul (2) din Directiva privind pachetele de servicii de călătorie și dacă își poate justifica astfel ulterior rezilierea, precum în speță. În cazul în care călătorul ar putea face acest lucru, cerința justificării ar fi respectată în speță.

În această privință, instanța de trimitere consideră, mai întâi, că interpretarea este strâns legată de întrebarea adresată deja Curții de OGH [Curtea Supremă] din Austria la 25 ianuarie 2022 (C-193/22) și de Amtsgericht Düsseldorf [Tribunalul Districtual din Düsseldorf] în temeiul ordonanței din 8 decembrie 2021 (cauza C-776/21). Ar putea fi (de asemenea) determinant pentru această problemă de interpretare să se stabilească momentul la care trebuie luate în considerare condițiile prevăzute la articolul 12 alineatul (2) din Directiva privind pachetele de servicii de călătorie. În cazul în care, în privința condițiilor prevăzute la articolul 12 alineatul (2) din Directiva privind pachetele de servicii de călătorie, trebuie să se ia în considerare momentul executării pachetului, aceasta ar putea conduce la concluzia că inclusiv ulterior și în pofida declarării anterioare a rezilierii fără motiv sau dintr-un motiv diferit, călătorul poate invoca circumstanțe extraordinare și o afectare semnificativă a călătoriei. Situația ar fi însă diferită, în principiu, dacă ar trebui să se țină seama de o decizie bazată pe previziuni la momentul declarării rezilierii. În acest caz, numeroase elemente ar pleda în favoarea unei justificări inclusiv la momentul rezilierii.

Pe de o parte, în opinia instanței de trimitere, ipoteza unei obligații de justificare în cadrul declarației de reziliere este susținută de faptul că numai în acest mod organizatorul poate ști dacă poate sau nu poate să pretindă un comision de reziliere. În plus, călătorul, care inițial se retrage din contractul de călătorie din alt motiv sau fără vreun motiv și, ulterior, ar putea determina inaplicabilitatea

dreptului la despăgubire al organizatorului, ar fi plasat într-o poziție mai bună. Pe de altă parte, o cerință de justificare încă de la momentul rezilierii ar putea, cu siguranță, să aducă atingere protecției consumatorilor prevăzute de Directiva (UE) 2015/2302 în cazul apariției ulterioare a unor circumstanțe extraordinare care i-ar fi dat dreptul la reziliere fără plata unui comision de reziliere. În plus – acest lucru fiind de asemenea relevant în această privință –, o cerință de justificare nu este prevăzută în mod specific.

[*omissis*] [suspendarea procedurii] [*omissis*]

DOCUMENT DE LUCRU